

Prima instanță: Judecătoria Rîșcani, mun.Chișinău (jud. Iu. Potînga)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu.Cimpoi, N. Craiu, N. Simciuc)

DECIZIE

08 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței:

Tatiana Vieru

Judecători:

Valentina Clevadî

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Compania Internațională de Asigurări „ASITO” Societate pe Acțiuni împotriva încheierii din 10 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Tomșa împotriva Companiei Internaționale de Asigurări „ASITO” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Alexei Sevostianov cu privire la încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La data de 20 iulie 2012, avocatul Radu Rusanovschi, în interesele lui Alexandru Tomșa, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva CIA „ASITO” SA solicitînd încasarea prejudiciului material în mărime de 53092, 74 lei, a cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 786 lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3830 lei.

În motivarea acțiunii s-a invocat că în rezultatul accidentului rutier comis la data de 09 mai 2012 în mun. Chișinău cu participarea automobilului de model „Skoda Octavia” cu număr de înmatriculare CPG 894, condus de Alexei Sevostianov, a fost deteriorat automobilul de model „Hyundai Santa FE” cu număr de înmatriculare KBA 562, condus de Alexandru Talpă, care aparține cu drept de proprietate lui Alexandru Tomșa.

Menționează că, în baza deciziei agentului constator din 23 mai 2012, vinovat de producerea accidentului rutier și cauzarea prejudiciului material este recunoscut Alexei Sevostianov.

Remarcă că, Alexei Sevostianov deținea un contract de asigurare de răspundere civilă încheiat cu compania de asigurări „ASITO” SA.

Afirmă că, la data de 23 mai 2012 s-a adresat la companie cu cerința de achitare a despăgubirii de asigurare, prezentînd actele întocmite de colaboratorii Poliției Rutiere privind accidentul rutier produs, schițele locului accidentului.

La data de 28 mai 2012 a fost efectuat raportul de evaluare a pagubei nr. 534/05A, conform căruia s-a constatat că prejudiciul material cauzat lui Alexandru

Tomșa în rezultatul accidentului rutier este de 145572, 74 lei. La examinarea mijlocului de transport, reprezentantul companiei de asigurări a fost invitat prin telegramă, dar nu s-a prezentat.

Indică că, la data de 29 iunie 2012 s-a adresat către Compania Internațională de Asigurări „ASITO” SA cu o pretenție prin care a solicitat să se facă recalculările conform raportului de evaluare prezentat.

La data de 11 iulie 2012, conform calculului efectuat de Compania Internațională de Asigurări „ASITO”SA, reclamantul a primit suma de 92480 lei, care, în opinia pârîtului, corespunde sumei prejudiciului real cauzat.

Susține că, pârîtul este interesat de a diminua cît mai mult posibil cheltuielile sale, a lezat interesele reclamantului prin achitarea unei despăgubiri care nu corespunde realității.

Astfel, suma de 53092, 74 lei, ce urmează a fi achitată constituie diferența între suma achitată și prejudiciul real cauzat în urma accidentului rutier.

Prin hotărîrea din 13 august 2015 a judecătorei Rîcani, mun.Chișinău s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Alexandru Tomșa și s-a încasat din contul CIA „ASITO” SA în beneficiul lui Alexandru Tomșa diferența despăgubirii de asigurare în mărime de 53092, 74 lei și cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat în mărime de 785, 00 lei. În rest, cerința privind încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică în mărime de 3830 lei, s-a respins.

La data de 14 septembrie 2015 CIA „ASITO” SA a depus cererea de apel împotriva hotărîrii din 13 august 2015 a judecătorei Rîcani, mun.Chișinău.

Prin încheierea din 10 decembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de CIA „ASITO” SA și s-a acordat termen pînă la data de 20 ianuarie 2016 pentru prezentarea cererii de apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept și prezentarea dovezii achitării taxei de stat în mărime de 589, 5 lei.

La data de 04 martie 2016 CIA „ASITO” SA a depus cererea de apel motivată.

Concomitent, la data de 04 martie 2016, CIA „ASITO” SA, prin cerere, a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, invocînd că se află în stare grea materială, circumstanță ce nu-i permite să achite în termen și în volum deplin taxa de stat.

Prin încheierea din 10 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de CIA „ASITO” SA privind scutirea de la plata taxei de stat; nu s-a dat curs cererii de apel și s-a obligat CIA „ASITO” SA să achite taxa de stat în mărime de 589, 50 lei pînă la data de 24 aprilie 2016; s-a stabilit ședința de judecată pentru data de 28 aprilie 2016 ora 11:00.

La data de 25 aprilie 2016 CIA „ASITO” SA a declarat recurs împotriva încheierii din 10 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău solicitînd repunerea în termen de declarare a recursului, casarea încheierii din 10 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău, scutirea CIA „ASITO” SA de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel a apreciat eronat circumstanțele de fapt. Or, materialele pricinii atestă cu certitudine starea materială grea.

Consideră că, rezultînd din prevederile art. 85 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel urma să admită cererea privind scutirea CIA „ASITO” SA de la plata taxei de stat, la depunerea cererii de apel.

Menționează că, dificultățile materiale ale CIA „ASITO” SA este o circumstanță notorie, care prin prisma art. 123 alin. (1) Cod de procedură civilă, nu necesită a fi demonstrată.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Din materialele cauzei rezultă că încheierea contestată a fost emisă în lipsa părților și a fost expediată în adresa acestora la data de 14 aprilie 2016, conform scrisorii de însoțire (f.d.127), însă date despre recepționarea acesteia lipsesc.

În conformitate cu art. 116 alin.(1), (3), (4) Cod de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.). Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

Sub acest aspect, Colegiul reține ca fiind justificată cererea CIA „ASITO” SA privind repunerea în termen de declarare a recursului, în condițiile când la materialele pricinii lipsesc careva date despre recepționarea acesteia.

Astfel, Colegiul consideră necesar de a repune CIA „ASITO” SA în termenul de declarare a recursului.

Examinând temeiurile recursului, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept procedural, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este neîntemeiat și pasibil de a fi respins din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 364 alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 368 Cod de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se consideră depus la data prezentării inițiale. Încheierea instanței de apel de a nu se da curs cererii poate fi atacată cu recurs.

În conformitate cu art. 426 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea contestată.

Materialele cauzei atestă că prin încheierea din 10 decembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de CIA „ASITO” SA și s-a acordat termen pînă la data de 20 ianuarie 2016 pentru prezentarea cererii de apel cu

indicarea motivelor de fapt și de drept și prezentarea dovezii achitării taxei de stat în mărime de 589, 5 lei (f.d.109-110).

Prin cererea depusă la data de 04 martie 2016, CIA „ASITO” SA a solicitat scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, invocând că se află în stare grea materială, circumstanță ce nu-i permite să achite în termen și în volum deplin taxa de stat (f.d.115).

Prin încheierea din 10 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de CIA „ASITO” SA privind scutirea de la plata taxei de stat; nu s-a dat curs curs cererii de apel și s-a obligat CIA „ASITO” SA să achite taxa de stat în mărime de 589, 50 lei pînă la data de 24 aprilie 2016; s-a stabilit ședința de judecată pentru data de 28 aprilie 2016 ora 11:00 (f.d.125-126).

Raportînd circumstanțele stabilite la normele de drept procesual menționate, Colegiul constată că instanța de apel corect emis încheierea de a nu da curs cererii de apel, acordînd apelantului termen suplimentar pentru prezentarea dovezii de plată a taxei de stat, bazîndu-se pe prevederile art. art. 364, 365 Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 84 Cod de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizînd pricinile cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvenței, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărîrilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești.

În conformitate cu art. 85 alin.(4) Cod de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică poate fi scutită de judecător (de instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Conform art.4 al Legii taxei de stat, nr. 1216-XII din 03 decembrie 1992, în cazurile prevăzute de lege, la cerere, judecătorul sau instanța judecătorească, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, este în drept să elibereze, complet sau parțial, de plata taxei de stat persoanele fizice și juridice, precum și să eșaloneze sau să amâne achitarea taxei de stat.

Din sensul art. 85 alin. (4) Cod de procedură civilă și art. 4 al Legii taxei de stat se deduce că pentru scutirea de plata taxei de stat, solicitantul trebuie să prezinte probe pertinente, care să confirme că este în imposibilitate de a achita taxa de stat.

Totodată, este de menționat că în cererea de scutire de la plata taxei de stat a persoanelor juridice se expun circumstanțele care justifică solicitarea și urmează să se probeze lipsa mijloacelor financiare, prezentând probe pertinente în acest sens, cum ar fi: informația de la Inspectoratul fiscal privind existența și situația conturilor bancare, dările de seamă fiscale pentru ultimii ani, informația de la oficiul Cadastral privind imobilele deținute, informația de la SA „Registru” privind mijloacele de transport, pe care le are în proprietate etc.

În speță, instanța de recurs reține că apelantul a înaintat cerere de a fi scutit de la plata taxei pentru judecarea pricinii în apel, dar nu a anexat careva probe în favoarea admiterii cererii de scutire, ceea ce a dus la respingerea acesteia.

Prin urmare, instanța de apel corect a apreciat această circumstanță, ceea ce a dus la emiterea unei soluții conform legii.

Argumentul recurentului precum că este un fapt notoriu dificultatea materială a CIA „ASITO” SA și rezultând din prevederile art.123 alin.(1) Cod de procedură civilă, nu necesită a fi demonstrat, instanța de recurs îl consideră irelevant, deoarece legislația în vigoare stabilește expres necesitatea prezentării probelor pertinente și veridice ce ar confirma situația grea materială și respectiv imposibilitatea plății taxei de stat.

Instanța de recurs consideră nefondat argumentul recurentului referitor la faptul că instanța de apel, la respingerea cererii de scutire de la plata taxei de stat, ar fi apreciat eronat circumstanțele pricinii care „de facto” atestă starea grea materială, deoarece la materialele cauzei nu sunt anexate careva confirmări care să ateste situația materială dificilă a CIA „ASITO” SA, iar probarea acesteia este pusă pe seama solicitantului.

Prin urmare, instanța de apel corect a apreciat aceste circumstanțe, ceea ce a dus la emiterea unei soluții conform legii, constatând totodată lipsa temeiurilor de scutire a apelantului de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

Colegiul precizează că pornind de la principiul respectării dreptului de acces liber la justiție, consfințit de jurisprudența CEDO, în cadrul soluționării cererilor privind acordarea facilităților la plata taxei de stat, se examinează cu minuțiozitate fiecare caz concret pentru a nu admite îngrădirea dreptului persoanei la „un tribunal”. La soluționarea acestor cereri instanțele se bazează atât pe normele dreptului național, cât și pe prevederile Convenției și jurisprudenței CEDO.

Totodată, este de menționat că dreptul de acces la un tribunal urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, ceea ce determină instanța de judecată de a supune adresarea oricărei persoane în justiție cu o restricție pecuniară clară și concretă, evidențiind-o în conținutul încheierii de contestare a neajunsurilor la adresarea cu un instrument de atac, urmărind scopul de respectare a echilibrului între necesitatea asigurării bunei administrări în justiție și proporționalitatea unei astfel de restricții.

Astfel, însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului statuează că impunerea la achitarea taxei de stat nu constituie o limitare incompatibilă cu garanțiile art. 6 din Convenție. Respectiv, nu se consideră îngrădirea accesului liber la justiție, prin prisma art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului, în situația în care solicitantul nu se conformează obligației de achitare a taxei de stat, dar nici nu informează despre situația materială la momentul relevant, cu prezentarea dovezilor veridice (cazul *Romany Gaz Grup v. Moldova*, cererea nr. 11662, 10.06.2010).

În această ordine de idei, Colegiul reține că neprezentarea dovezii de plată a taxei de stat ori solicitarea de la scutirea acesteia, drept prevăzut la art. 85 Cod de procedură civilă, indică direct la nerespectarea drepturilor sale procedurale, în măsura stabilită de normele de drept procedural, de aceea instanța de apel în temeiul legii a dispus obligarea apelantului de a prezenta dovada de plată a taxei de stat în termenul stabilit, or, înaintînd cerere de apel fără a prezenta dovada de plată a taxei de stat și cunoscând despre necesitatea prezentării acesteia, urma să întreprindă toate măsurile necesare, după cum sugerează jurisprudența CtEDO, de a proteja drepturile sale de acces la justiție, fapt însă ignorat de acesta.

În această ordine de idei, Colegiul consideră necesar să precizeze că

circumstanțele expuse de recurent nu pot fi acceptate de către instanța de recurs în vederea casării actului judecătoresc contestat, în condițiile când instanța de apel la examinarea cererii de scutire de la plata taxei de stat s-a conformat prevederilor legale.

Totodată, Colegiul menționează că în conformitate cu prevederile art. 56 alin.(3) Cod de procedură civilă și art. 61 alin.(1) Cod de procedură civilă, participanții la proces sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale.

Prin urmare, instanța de recurs relevă că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, având în vedere și obligația părților privind exercitarea drepturilor procedurale cu bună credință și în termen.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea contestată este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel din 10 martie 2016.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a), art. 428 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se repune Compania Internațională de Asigurări „ASITO” Societate pe Acțiuni în termenul de declarare a recursului.

Se respinge recursul declarat de Compania Internațională de Asigurări „ASITO” Societate pe Acțiuni.

Se menține încheierea din 10 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Tomșa împotriva Companiei Internaționale de Asigurări „ASITO” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Alexei Sevostianov cu privire la încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Valentina Clevadî

Oleg Sternioală